

<https://www.modscires.pro/index.php/msr/article/view/msr05-02-012>

DOI: 10.30889/2523-4692.2018-05-02-012

УДК 378.22.064.2:004

**PEDAGOGY OF COOPERATION IN PROFESSIONAL PREPARATION OF
FUTURE COMPUTER SCIENCE TEACHERS
ПЕДАГОГІКА СПІВРОБІТНИЦТВА У ПРОФЕСІЙНІЙ ПІДГОТОВЦІ
МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ІНФОРМАТИКИ**

Ovcharov S.M. / Овчаров С.М.

s.p.s., as. prof. / к.п.н., доц.

ORCID: 0000-0003-4387-4288

Poltava national pedagogical University named after V.G. Korolenko,

Poltava, Ostrogradskogo, 2 36000

Полтавський національний педагогічний університет імені В.Г. Короленка,

Полтава вул. Остроградського, 2, 36000

Анотація. Стаття присвячена проблемі використання основних ідей педагогіки співробітництва у професійній підготовці майбутніх учителів інформатики. Розглянуто й охарактеризовано сутність та основні положення педагогіки співробітництва. Виокремлено особливості їх застосування у сучасному навчально-виховному процесі. Запропоновано авторські підходи до впровадження педагогіки співробітництва у процес професійної підготовки майбутніх учителів інформатики.

Ключові слова: педагогіка співробітництва, професійна підготовка учителів інформатики, творчий потенціал педагогів.

Вступ.

На сучасному етапі в умовах реформування української освіти одним із напрямків оптимізації навчального процесу у вищих навчальних закладах (ВНЗ) є його спрямування на демократизацію взаємовідносин викладача та студента. Це відображається у нових підходах до навчання, а саме: створенні сприятливої атмосфери співробітництва, зниженні монологічного викладу навчального матеріалу, переходу до діалогізованого спілкування зі студентами тощо. Сучасний викладач має інтенсивно впроваджувати у навчальний процес активні методи навчання, які забезпечують можливості розкриття творчої особистості, розвитку ініціативи студентів, активізації їхньої пізнавально-навчальної діяльності.

Основний текст.

Розв'язання всіх цих проблем може забезпечити використання педагогіки співробітництва. Педагогіка співробітництва – напрям педагогічного мислення і практичної діяльності, спрямований на демократизацію й гуманізацію педагогічного процесу. Це спільна діяльність учителя та учнів, що ґрунтується на взаєморозумінні й гуманізмі, на єдності їхніх інтересів і прагнень, метою якої є особистісний розвиток школярів у процесі навчання й виховання [2, с. 251].

Термін «педагогіка співробітництва» з'явився після публікації Маніфесту «Педагогіка співробітництва» у 1986 році робочою групою вітчизняних педагогів-новаторів, які об'єднали свої зусилля й поділилися досвідом та

надбаннями, накопиченими за двадцять років практичної роботи у школі. Серед них: Ш.А. Амонашвілі, І.П. Волков, Є.М. Ільїн, В.А. Караківський, С.М. Лисенкова, В.Ф. Шаталов, М.П. Щетинин, та деякі інші. У Маніфесті було узагальнено новаторський досвід учителів, які працювали на засадах навчальної співпраці, та сформульовано загальні положення педагогіки співробітництва.

Основне завдання педагогіки співробітництва, яка спрямована проти авторитарності в освіті та вихованні, визначалося так: «зробити дитину нашим (дорослих – учителів, вихователів, батьків) добровільним соратником, співробітником, однодумцем у своєму ж вихованні, освіті, навчанні, становленні, зробити її рівноправним учасником педагогічного процесу, дбайливим і відповідальним за цей процес, за його результати» [1, с. 47]. Сутність даного підходу визначалась створенням та організацією учителем міжособистісної взаємодії, яка б здійснювалась у «оптимістично-гуманній атмосфері», і вимагала від нього майстерності та вміння ефективно спілкуватися.

Розглянемо основні ідеї педагогіки співробітництва, які були опубліковані «Учительською газетою» 18 жовтня 1986 року:

- ідея зміни стосунків з учнями, яка заснована на увазі вчителя до учнів, залучення дітей до навчання, викликаючи у них радісне почуття успіху, руху вперед, розвитку;
- ідея опори, що полягає у наданні учням опорних сигналів (символів, схем, таблиць тощо) для забезпечення кращого розуміння, структурування, запам'ятовування навчального матеріалу;
- ідея навчання без примусу, яка передбачає виключення всіх засобів примусу з арсеналу педагогічних засобів;
- ідея вільного вибору, що полягає у наданні дитині свободи вибору в процесі навчання, тобто учень може обирати завдання, задачу, тему твору, сам брати участь у складанні завдань для однокласників. Це необхідно, щоб учні почували себе партнерами педагога у навчанні;
- ідея випередження, яка дозволяє включати у програму більш складний матеріал, об'єднувати його в блоки, починати заздалегідь вивчати складні теми, тобто, закладати перспективи навчання;
- ідея самоаналізу, що реалізує ідею колективного аналізу та оцінювання діяльності кожного учня. Коли учні знають, що їхня праця буде оцінена не тільки вчителем, але й колективом, тому вони поведуться гідно й працюють набагато старанніше;
- ідея інтелектуального фону класу, яка передбачає створення загальних життєвих цілей та цінностей у класі, для чого необхідно розвивати здібності та нахили дитини в діяльності, яка її цікавить, надавати свободу творчості;
- ідея колективного творчого виховання, яка полягає в тому, що дітей навчають колективній суспільній творчості з першого класу до випускного;
- ідея особистісного підходу до кожної дитини, яка підсумовує всі вищеперелічені методики. Наголошується, що педагогіка співробітництва пропонує такі прийоми, за яких кожен учень відчуває себе особистістю,

відчуває увагу вчителя особисто до себе;

- ідея співробітництва вчителів, яка передбачає не примушування, а взаємодію вчителів з метою впровадження ідей нової педагогіки. При цьому наголошується на тому, що не можна вчителів протиставляти один одному, не можна, щоб когось хвалили за застосування нового, а іншого засуджували за те, що він навчає по-своєму.

Враховуючи вищевикладене, ми пропонуємо використовувати основні ідеї педагогіки співробітництва у процесі професійної підготовки майбутніх педагогів, зокрема, вчителів інформатики, у сучасних ВНЗ. Тільки за умов демократизації навчально-виховного процесу можливе втілення у сучасних ВНЗ сміливих ідей і положень педагогіки співробітництва. Її головна мета – досягти більш високого ступеня духовної єдності викладача й студентів, забезпечити гармонізацію їхніх стосунків у складному процесі оволодіння знаннями, набуття міцних умінь і навичок, створити ефективну базу для неперервної освіти й самонавчання. Сутність педагогіки співробітництва в педагогічному ВНЗ може бути виражена як перетворення студента з об'єкта навчально-виховного впливу на активного й повноправного суб'єкта навчального процесу. За цих умов студент з пасивного слухача на лекції або семінарі перетворюється на активного співучасника педагогічного процесу. Звідси – величезний простір для виявлення самостійності та ініціативи під час вивчення навчальних дисциплін, перспектива зменшення кількості лекцій, можливість більше уваги приділяти індивідуальній роботі зі студентами. Педагогіка співробітництва, за умов її повного впровадження до навчально-виховного процесу ВНЗ, забезпечує створення широкого простору для саморозкриття, саморозвитку й самореалізації особистості кожного студента.

На сучасному етапі викладачі ВНЗ мають можливість максимально використовувати технологію співробітництва в усіх відомих прийомах та формах навчання, а саме: активних лекціях, самостійній роботі студентів, виконанні лабораторних робіт, створенні проєктів, а особливо під час написання курсових і магістерських робіт, у науково-дослідницькій діяльності студентів тощо.

В наш час педагогіку співробітництва не можна вважати самостійною наукою і вона не виступає альтернативою традиційним методам навчання вищої школи. Її основні резерви полягають в організації різних видів діяльності студентів, спрямованих на набуття ними нового досвіду і знань. При цьому особливої вагомості набуває роль викладача, яка полягає не в тому, щоб навчати, а в тому, щоб допомагати студентам оволодівати знаннями. На нашу думку викладач повинен бути творцем розвиваючого середовища, яке спонукає студентів до навчання [3, с. 100].

Використання в педагогічній практиці технології співробітництва дозволяє викладачеві здійснювати керування якістю освіти – у співробітництві зі студентами досягати успіхів і сприяти самореалізації кожним з них свого креативного потенціалу. Щоб забезпечити творчий розвиток кожного студента, слід подолати розбіжність між контролем за засвоєнням знань та керівництвом навчальним процесом. Оптимальне керування, насамперед, залежить від уміння

викладача професійно визначити мету навчання, обрані форми, прийоми й методи, а також від правильної організації каналів зворотнього зв'язку, контролю й педагогічної корекції.

Висновки.

Таким чином, використання ідей педагогіки співробітництва у професійній підготовці майбутніх педагогів, зокрема вчителів інформатики, у сучасних ВНЗ сприяє підвищенню мотивації до навчання, покращенню ефективності навчально-виховного процесу й забезпечує суттєве зростання якості фахової підготовки майбутніх педагогів.

Література:

1. Амонашвили Ш.А. Размышления о гуманной педагогике / Ш.А. Амонашвили. – М.: Издательский Дом Шалвы Амонашвили, 1996. – 496 с.
2. Гончаренко С.У. Український педагогічний словник / С.У. Гончаренко. – К.: Либідь, 1997. – 374 с.
3. Овчаров С.М. Індивідуально-диференційована система професійного навчання майбутніх учителів інформатики: монографія / С.М. Овчаров. – Полтава: АСМІ, 2010. – 120 с.

References:

1. Amonashvili Sh.A. (1996). Razmishleniya o gumannoi pedagogike [Reflections on humane pedagogics], 496 p.
2. Goncharenko S.U. (1997). Ukrainskii pedagogichnii slovnik [Ukrainian pedagogical dictionary], 374 p.
3. Ovcharov S.M. (2010). Individualno-duferentsiovana systema profesiinogo navchannya maibutnih uchiteliv informatiki [Individually differentiated system of professional training of future computer science teachers] in monographiya [monograph], 120 p.

Abstract.

Introduction. At the present stage, in the context of reforming Ukrainian education, one of the areas of optimization of the educational process in higher educational establishments is its focus on democratization of teacher and student relationships.

The main text. Pedagogy of cooperation is the direction of pedagogical thinking and practical activities, aimed at democratization and humanization of pedagogical process. This is a joint activity of a teacher and students, based on mutual understanding and humanism, on the unity of their interests and aspirations the purpose of which is the personal development of students in the process of education and training.

The main ideas of pedagogy of cooperation: the idea of changing relationships with students; the idea of support; the idea of learning without compulsion; the idea of free choice; the idea of advance; idea of self-examination; idea of the intellectual background of the class; the idea of collective creative education; the idea of a personal approach to each child; the idea of co-operation of teachers.

Taking into account the above, we propose to use the ideas of pedagogy of cooperation in the process of training future educators, in particular, computer science teachers, in modern universities. Its main goal is to achieve a higher degree of spiritual unity between teachers and students, to ensure the harmonization of their relationships in the complex process of mastering knowledge, acquiring strong abilities and skills, and to create an effective basis for continuous education and self-education. The essence of pedagogy of cooperation in a pedagogical university

can be expressed as transformation of a student from the object of educational influence into an active and full-fledged subject of the educational process. Pedagogy of cooperation, in the conditions of its full introduction into the educational process of the university, provides creation of a wide space for self-disclosure, self-development and self-realisation of personality of each student.

Conclusions. Thus, the use of pedagogical ideas of cooperation in the training of future teachers, in particular, computer science teachers, in modern universities contributes to increase in motivation to study, improving the efficiency of the educational process and provides a significant increase in the quality of the professional training of future teachers.

Key words: pedagogy of cooperation, professional training of computer science teachers, creative potential of teachers.

Стаття відправлена: 06.09.2018 р.

© Овчаров С.М.